

Izvještaj Komisije za ocjenu podobnosti teme magistarskog rada *Semantika koordiniranih sinonima u poslanicama Petra I Petrovića Njegoša* i kandidata Milana Ivanovića, i predlog komisije za ocjenu magistarskog rada

Универзитет Црне Горе
Филолошки факултет
Ул. Данила Бојовића 66., Никшић

UNIVERZITET CRNE GORE FILOLOŠKI FAKULTET NIKŠIĆ			
PRIMJENO: 12. 05. 2018.			
ORG. JEO.	EROJ	PRIOLOG	VRJEDNOST
01	747		

Вијећу

На основу члана 24 Правила студирања на постдипломским студијама и одлуке коју сте донијели 7. маја 2018. г., а у вези с магистарским радом Семантика координираних синонима у посланицама Петра I Петровића Његоша студента Милана Ивановића, као комисија у саставу: проф. др. Јелица Стојановић (ментор), проф. др. Миодраг Јовановић (предсједник), доц. др Сања Шубарић (члан) – подносимо сљедећи

ИЗВЈЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ И КАНДИДАТА

Биографски подаци о кандидату

Дан и мјесто рођења: 4. октобар 1984. г., Пожега (Р. Србија)

Образовање: основне студије на Филозофском факултету УЦГ, Студијски програм за српски језик и јужнословенске књижевности (2012–2015); специјалистичке студије на Филолошком факултету УЦГ, Студијски програм за српски језик и јужнословенске књижевности (2015/2016).

Стручно оспособљавање: приправнички стаж у Гимназији „Слободан Шкеровић“ у Подгорици (2017).

Радно искуство: спољна сарадња са Одбором за ономастику САНУ (2017–).

Остало: Плакета УЦГ за најуспјешнијег студента друштвених и хуманистичких наука (2016); учешће на Другом међународном научном скупу *Српско језичко и књижевно наслеђе на простору данашње Црне Горе. Српски језик и књижевност данас* у Подгорици (2017).

Образложење теме

Појаве саставног односа двију ријечи истог или блиског значења, сличне оним које су веома честе у посланицама Петра I Петровића Његоша (*почитујете и стимате*,

домовину и отечество итд.), србистика је досад тумачила углавном као стилске, тј. као фигуру која се назива таутологијом. Магистарски рад који се планира полази од другачије претпоставке: да су разлози саставне координације синонима у *Посланицама* могли бити (и) метајезички, тј. да се у конструкцијама какве је употребљавао владика прва ријеч објашњава другом. Та би се хипотеза провјеравала на корпусу текстова који је као дио владиних сабраних дјела приредио Бранислав Остојић, и то исписивањем одговарајућих примјера и анализом њиховог значења помоћу општих, историјских и дијалекатских рјечника српског језика.

Предмет и циљ истраживања

Предмет истраживања представљају конструкције у којим су синонимне ријечи координиране везником *и*, посебно фактори који утичу на њихову линеаризацију (редослијед, ред). Грађа би се ексцерптирала из посланица Петра I Петровића Његоша, и то према двама основним критеријумима:

1. исписивали би се само синоними везани у двочлане конструкције (трочлане се не би ни разматрале јер је семантички опис таквих конструкција знатно компликованији, а удио у корпусу занемарљиво мали);

2. будући да је појаве истозначности и блискозначности тешко разлучити и да се у литератури оне углавном наводе заједно, поред синонима у ужем смислу („истозначница“) исписивали би се и синоними у ширем смислу („блискозначнице“).

Истраживање се планира с циљем да његови резултати допринесу тумачењу координације синонима везником *и*, појаве необичне говорним представницима савременог српског језика, али и те како обичне не само у језику Петра I него и у језику других владика-господара из куће Петровића Његоша, али и језику старије српске писмености уопште. Описом из угла који досад није вреднован тај би се језички феномен умногоме освијетлио, чак и ако би се претпоставка од које рад полази оповргла.

Хипотеза и методе истраживања

Примјере таутологије извађене из *Посланица* кандидат планира да разврста, а онда и опише према мјерилима која је установио унапријед. Случејаве синонимности у ужем смислу разврставао би у четири групе: IА. координација лексема остварених

примарним значењима (*принципа и господара, тиранство и самосиљност* итд.), 2А. координација лексеме остварене примарним значењем и лексеме остварене секундарним значењем (*сиромаше и сиротињу, вјеру и закон* итд.), 3А. координација лексеме остварене секундарним значењем и лексеме остварене примарним значењем (*тврдо и непоколебимо, тежје и жалостније* итд.) и 4А. координација лексема остварених секундарним значењима (*луду и нејаку (ђецу), сатре и сокруши (гордост)* итд.). Случајеве синонимности у ширем смислу разврставао би у двије групе: 1Б. координација ријечи које се односе као хипероним и хипоним (*невоље и сиромаштине, силни и всемогући* итд.) и 2Б. координација ријечи које се односе као хипоним и хипероним (*лаже и пријеваре, глобите и кастигате* итд.).

Истраживање полази од трију претпоставки: да међу примјерима типа 1А преовлађају они у којим је прва лексема употребно обиљежена, нпр. као књишка (тј. као тзв. славенизам), а друга употребно необиљежена: *благодарим и захваљам, честно и поштено* итд.; да је примјера типа 3А знатно више од примјера типа 2А; да је примјера типа 1Б знатно више од примјера типа 2Б. Све три претпоставке сводиве су на једну: да је координираном синониму доминантна функција метајезичка – да мање познат члан конструкције објасни познатијим, а члан уопштеног значења оним чије је значење конкретније, и то тако што ће га преформулисати (примјери типа 3А), односно прецизирати (примјери типа 1Б).

Наведена хипотеза тестирала би се квантитативно, тј. статистички – упоређивањем броја примјера који илуструју одговарајуће типове таутолошких веза. Поредак различитих значења исте лексеме (који је семантички алолекс примарни, а који секундарни), као и степен подударности десигната ријечи које су у корпусу везане конјуктором *и* (кад је она потпуна, а кад дјелимична), утврђивао би се квалитативно – помоћу референтних рјечника српског језика, тј. њихових описних дефиниција.

Литература

Сходно томе, окосницу литературе којом би се користило при изради рада представљају описни једнојезичници: од приручних (какав је једнотомник Матице српске), преко рјечника средњег обима (попут шестотомника Матице српске и двотомног *Речника Његошева језика*), до великих, академских лексикографских публикација, какве су рјечници ЈАЗУ и САНУ. Поред употребе мањег броја публикација уибеничког карактера (попут лексиколошких синтеза Данка Шилке, Рајне

Драгићевић и Твртка Прћића, као и теоријсколексикографске синтезе Ладислава Згусте), кандидат планира употребу мноштва релевантних монографија и чланака – како оних који се баве синонимијом, односно опусом Петра I, тако и оних чији су тематски захвати били знатно шири. Међу ауторима који су потписали поменуте научне и стручне радове издвајамо следеће: Милоша Ковачевића, Александра Милановића, Ирену Грицкат-Радуловић, Даринку Гортан-Премк, Слободана Павловића, Бранку Тафра, Наташу Костић, Чедо Вуковића, Ђока Пејовића...

Структура рада

У пријави теме кандидат предлаже јасну и прецизну подјелу рада на поглавља и потпоглавља.

За *Увод* предвиђа сажет преглед културноисторијских вриједности *Посланица* и аутора који су тај корпус текстова приређивали и проучавали, у првом реду лингвистички. Из низа научно неријешених проблема везаних за *Посланице* затим би издвојио један стилски: мотивацију високе учесталости конструкција у којим су двије ријечи истог или блиског значења координиране везником *и*. На крају би поставио питање на које дато истраживање треба да одговори: шта таквом употребом синонима може да се постигне.

У поглављу *Теоријски основи истраживања* најприје би изнио разна тумачења сличних појава у српском језику и неким свјетским језицима (пре свих енглеском). Сва та тумачења затим би свео на два исходишна: оно по којем је функција координираног синонима експресивна и(ли) апелативна, тј. реторичка (стилска, фигуративна), и оно по којем му функција метајезичка – да објасни, протумачи мање познату лексему (нпр. лексему обиљежену као књишку) или лексему употријебљену у мање познатом значењу (једном од секундарних). У наставку истог поглавља разлучио би појаве истозначности (као синонимности у ужем смислу) и појаве блискозначности (као синонимности у ширем смислу), те саставне и објаснидбене односе у субреченичким језичким конструкцијама.

У следећим поглављима предочио би: хипотезу и примјењиване технике (*Методолошки основи истраживања*), налазе до којих је дошао (*Резултати и дискусија*), одговор на хипотезу, тј. питање постављено на крају увода (*Закључак*) и процјене које би по његовом мишљењу требало проверити у неким наредним радовима (*Правци будућих истраживања*).

ЗАКЉУЧАК И ОЦЈЕНА

Досадашња постигнућа кандидата, на која је указано у његовој биографији, свједоче о знањима и способностима неопходним за обраду изабране теме. Савјестан однос према истраживачком раду и науци уопште кандидат је, уосталом, потврдио и у пријави теме.

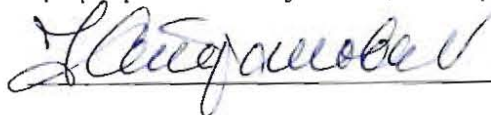
На основу увида у прелиминарну библиографију јасно је да се ради о студенту који познаје не само референтне радове из области које се тичу предложене теме него и најрецентније доприносе проучавању лексичког значења, због чега се надамо цјеловитим и научно утемељеним резултатима највеће могуће поузданости.

Будући да тема *Семантика координираних синонима у посланицама Петра I Петровића Његоша* у србистици досад није обрађивана, те да би њена обрада могла резултирати налазима чији значај далеко превазилази границе једне научне дисциплине, Вијећу предлажемо да кандидату Милану Ивановићу одобри писање магистарске тезе, и то под наведеним насловом.

У Никшићу, 16. маја 2018. г.

САСТАВ КОМИСИЈЕ

проф. др Јелица Стојановић, ментор

проф. др Миодраг Јовановић, предсједник

доц. др Сања Шубарић, члан

Универзитет Црне Горе
Филолошки факултет
Ул. Данила Бојовића бб., Никшић

Вијећу

ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЈЕНУ МАГИСТАРСКОГ РАДА

На основу члана 24 (став 4) и члана 29 (став 1) Правила студирања на постдипломским студијама, а у вези с темом Семантика координираних синонима у посланицама Петра I Петровића Његоша кандидата Милана Ивановића, предлагем следећи састав Комисије за оцјену магистарског рада:

1. проф. др Јелица Стојановић, Филолошки факултет УЦГ, ментор;
2. проф. др Миодраг Јовановић, Филолошки факултет УЦГ, председник;
3. доц. др Сања Шубарић, Филолошки факултет УЦГ, члан.

У Никшићу, 16. маја 2018. г.

Име и презиме ментора:

проф. др Јелица Стојановић

Потпис:

